

De dood heeft mij een aanzoek gedaan

Onder de vorm van een negen maanden lang bijgehouden dagboek geeft Kristien Hemmerechts een weerslag van feiten, gebeurtenissen en eigen bedenkingen en reflecties over de thema's dood en leven.

Volgens critici een “onderzoekend en essaye-rend boek”; voor sommige lezers kan dit aangename lectuur zijn, voor anderen is het dan misschien weer te anekdotisch en te rommelig. Als je houdt van het lezen van dagboeken in het algemeen is het wel één van de betere versies. Niet in het minst omdat de auteur naakte feiten afwisselt met haar eigen gevoelens en bedenkingen.

Het mediaverhaal en de gevoelens van de auteur in verband met *Amelie van Esbeen*, krijgen in de periode van 23 maart tot en met 2 april ruime aandacht.

Precies deze passages heb ik, als direct betrokkene, nauwgezet bekeken en hierop wil ik wel enige reacties geven.

Op pagina 159 staat: “23 maart: de dochter van Amelie heeft de procedure in gang gezet, maar vindt nu geen dokter en geen psychiater die hun handtekening willen plaatsen”.

MVH: Het is mevrouw Van Esbeen die de procedure zelf heeft ingezet, met de hulp van haar kleinzoon. Het is immers altijd de verzoeker zelf die de procedure in gang moet zetten, behalve natuurlijk wanneer de betrokkene in coma verkeert. De betrokken arts(en) zoeken naar een tweede en/of derde arts en niet de familie of de verzoeker.

Op dezelfde pagina haalt ze Wim Distelmans aan en schrijft ze dat: “Euthanasie alleen kan bij ondraaglijk lijden, dat het gevolg is van een ongeneeslijke aandoening veroorzaakt door ziekte of ongeval”.

MVH: Hier heeft de auteur niet de wettekst ter hand genomen. In het geval van ziekte – terminaal of niet – kan euthanasie bij ondraaglijk en uitzichtloos, fysiek en/of psychisch lijden. De bijgevoegde bepaling ‘door ziekte of ongeval’ is echter een passage die hoort bij de mogelijkheid tot euthanasie in het geval van onbewustheid – zeg maar *onomkeerbaar coma* – door ongeval of ziekte. De wet voorziet immers twee verschillende *pathways*: een

komen wie de spelers zijn in dit gebeuren en wie van de personen in welke hoedanigheid spreekt.

Waar de auteur op pagina 160 de vraag stelt: “Of sommigen meer recht hebben op euthanasie dan anderen” en hierbij refereert naar *H.C.* kunnen we alleen maar antwoorden dat elke meerderjarige Belg de vraag naar levensbeëindiging door euthanasie kan stellen als een ‘recht’ maar dat opstarten van de procedure

In dat rusthuis wordt niet gebruld, ook niet tegen hardhorige mensen

bewuste, zieke patiënt, al dan niet terminaal en aan de andere kant de niet bewuste, comateuze patiënt met een voorafgaande wilsverklaring zoals in het staatsblad gepubliceerd.

“25 maart: de arts van het rusthuis ... verklaart dat de palliatieve zorg ... zal worden verdergezet ... hij klinkt als een schooldirecteur die te kennen geeft dat onder geen omstandigheden uitzonderingen op het schoolreglement zullen worden toegestaan of getolereerd”.

MVH: Ongetwijfeld verwijst ze naar de arts als ze schrijft: “Verklaard met d”, die in de media komt, weliswaar als woordvoerder en niet als arts van het rusthuis. Toegegeven: hierover ontstaat in de pers én in de buitenwereld wat verwarring. Als je over deze zaak dan toch wil schrijven, probeer dan duidelijk te weten te

slechts in een aantal strikte gevallen toepas-selijk is.

Eveneens op pagina 161 geeft de auteur haar visie op het rusthuisgebeuren: “Het verzorgend personeel in dat rusthuis tegen de hardhorige Amelie te horen brullen: ‘We gaan voor u zorgen! Ge moet niet bang zijn!’”.

MVH: In dat rusthuis wordt niet gebruld, ook niet tegen hardhorige mensen. Tegen bejaarden met een gehoorprobleem moet je juist niet brullen maar rustig en duidelijk articuleren. Zo was het ook met Amelie. Misschien is de verbeelding van de auteur hier een beetje te ver gegaan.

Pagina 166: 28 maart: “Er zijn blijkbaar twee categorieën artsen in Vlaanderen: artsen die euthanasie weigeren en Marc Cosijns”.

MVH: Dit is géén mediafeit, maar een persoonlijke reflectie: beste mevrouw de auteur, weet dat van de honderden euthanasieën, in België uitgevoerd in 2009, deze niet alle door Marc C. zijn gedaan. Het zou hem het trieste record geven van bijna 2 tot 3 gevallen per

Niets is makkelijker dan kritiek te spuien zonder onderzoek

dag... ten tijde van de guillotine haalde men dit gemiddelde niet eens! Een beetje navraag en degelijk onderzoek ware hier op zijn plaats geweest. De auteur heeft nooit de moeite gedaan om contact te nemen met Wim Distelmans, Marc Van Hoey of de **LEIF-artsen** in het algemeen. Niets is makkelijker dan kritiek te spuien zonder onderzoek te doen. Een gemiste kans zou ik zeggen. Mooi dat de auteur de loftrumpet steekt over Marc C., hij is een voorvechter, maar alle andere artsen onderbrengen in een categorie die euthanasie weigert is méér dan een brug te ver. Nogmaals, jammer en grof naar zoveel artsen toe!

Woensdag 1 april, pagina 170: "Amelie is overleden... ze heeft euthanasie gekregen. Moet je dan zeggen ze is overleden aan euthanasie?"

MVH: In de pers kwam de mededeling "overleden volgens haar eigen wens", wat duidelijk maakte dat ze inderdaad de euthanasie had gekregen die ze vroeg.

Men overlijdt inderdaad door euthanasie, het is immers een natuurlijke dood ten gevolge van euthanasie die **niet** wordt **gepleegd** maar **uitgevoerd** of **gedaan**.

Tot zover beste leden en lezers mijn reactie en beschouwingen over de passages in verband met mevrouw Van Esbeen. ■

Marc Van Hoey

'De dood heeft mij een aanzoek gedaan'
Kristien Hemmerechts
De Geus - 2010

Amelie Van Esbeen de 93-jarige die nú wou sterven

Dit boek telt ruim honderd pagina's en is opgemaakt in enkele grote delen.

Na de inleiding en een gedicht van Hugo Claus begint het boek met 'het mediaverhaal'. De auteur brengt de versie van dit hele gebeuren zoals hij het bekijkt, als derde persoon. Gebaseerd op vragen die hij aan de kleinzoon van Amelie, Danny, stelt. De antwoorden worden afgewisseld met eigen reacties en persoonlijke tussenskomsten van de auteur.

Als een vlot verhaal start het in het weekend waarin Amelie voorpaginanieuws wordt door haar hongerstaking en loopt tot haar overlijden op 1 april 2009.

In bedenkingen en overpeinzingen komt de auteur, Dokter **Marc Cosijns** zelf aan het woord.

Als tussenvoegsel wordt onder de titel '21 maart-6 april' een kort overzicht gebracht van persberichten over mensen die niet wilden sterven. Dit zet de lezer aan tot reflectie.

'Haar levensverhaal' is het derde deel van dit boekje waarin de auteur kleinzoon Danny aan het woord laat. Hierin wordt het verhaal van de familie en Amelie verteld, af

en toe afgewisseld met bedenkingen van de auteur.

De delen 'één jaar later' en 'zorg voor de laatste levensfase' lopen in elkaar over. Auteur en kleinzoon houden een nabeschouwing over het gebeuren en de afloop, de betekenis naar het heden en het inlossen van ieders wens bij zijn of haar levenseinde.

In zijn besluit stelt **Marc Cosijns** dat er door het bestaan van drie wetten rond gezondheid en levenseinde verwarring kan ontstaan zowel bij zorgverleners als bij patiënten en dat

mede hierdoor de communicatie kan mislopen. Wil men communicatie hieromtrent verbeteren en de wetten eventueel eenvoudiger maken dan kan Amelie zeker een aanleiding zijn, ze prijkt niet zonder reden bij de 100 meest bekende mensen uit 2009!

Dit boekje is te koop in de betere boekhandel en kost circa 15 euro. Het leest vlot, kent zeker géén moeilijk taalgebruik en kan voor veel mensen een duidelijk beeld scheppen van datgene wat niet allemaal in het mediacircus kwam. ■

Marc Van Hoey

'Amelie Van Esbeen, de 93-jarige die nú wou sterven'
Marc Cosijns - UGA Publishers België - 2010